

Соціальні стандарти та гарантії у 2023 році

У Законі України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» від 03.11.2022 р. № 2710-IX (далі - Закон про Держбюджет 2023) передбачено ряд важливих соціальних показників на 2023 рік.

Мінімальна заробітна плата

Законом про Держбюджет 2023 встановлено, що з 1 січня 2023 року мінімальна заробітна плата складатиме:

- у місячному розмірі - **6700 грн;**
- у погодинному розмірі - **40,46 грн.**

При цьому протягом 2023 року мінімальна зарплата підвищуватися не буде. Тобто після планового підвищення з 1 жовтня 2022 року мінімальна заробітна плата надалі не зростатиме до кінця 2023 року.

Оплата праці працівників бюджетних установ, державних та комунальних закладів охорони здоров'я у 2023 році

Законом про Держбюджет 2023 передбачено обмеження зростання заробітних плат, передусім в бюджетній сфері. Зокрема встановлено, що у 2023 році для всіх категорій працівників установ, закладів та організацій бюджетної сфери, державних органів розмір заробітної плати (грошового забезпечення) може змінюватися виключно в межах бюджетних призначень на оплату праці, передбачених у Державному бюджеті.

У 2023 році посадові оклади (тарифні ставки) працівникам бюджетних установ розраховуються виходячи з розміру посадового окладу (тарифної ставки) працівника 1 тарифного розряду - 2893 грн відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» від 30.08.2002 № 1298 (із змінами). Зазначаємо, що цей показник не переглядався з грудня 2021 року.

Звертаємо увагу, що мінімальний розмір оплати праці для медичних, фармацевтичних працівників та фахівців з реабілітації державних та комунальних закладів охорони здоров'я визначає Кабінет Міністрів України

відповідно до ст. 8 Закону України “Про оплату праці” та п. “ж” ст. 77 Основ законодавства України про охорону здоров’я.

У 2023 році згідно із постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання оплати праці медичних, фармацевтичних працівників та фахівців з реабілітації державних та комунальних закладів охорони здоров’я» від 13.01.2023 № 28 мінімальний розмір оплати праці встановлено на рівні не менше:

- **20 000 грн** для осіб, які займають лікарські посади у закладах охорони здоров’я (крім лікарів-інтернів), посади фармацевтів у закладах охорони здоров’я (крім фармацевтів-інтернів), посади професіоналів у галузі охорони здоров’я у закладах охорони здоров’я та посади професіоналів з вищою немедичною освітою у сфері охорони здоров’я;

- **13 500 грн** для осіб, які займають посади у закладах охорони здоров’я, віднесені єдиними кваліфікаційними вимогами до посад фахівців (крім лікарів-інтернів та фармацевтів-інтернів).

Індексація зарплати у 2023 році

Закон про Держбюджет 2023 передбачає зупинення дії Закону України «Про індексацію грошових доходів населення». Відповідна норма закріплена у п. 3 Прикінцевих положень Закон про Держбюджет 2023.

Водночас звертаємо увагу також на те, що зупинення дії Закону України «Про індексацію грошових доходів населення» торкається не лише заробітної плати, це стосуватиметься й усіх інших доходів громадян, що індексують за цим Законом.

Прожитковий мінімум у 2023 році

Із 01.01.2023 прожитковий мінімум на одну особу з розрахунку на місяць складатиме **2589 грн.**

Для основних соціальних та демографічних груп населення прожитковий мінімум у 2023 році буде таким:

- дітей віком до 6 років - **2272 грн;**
- дітей віком від 6 до 18 років - **2833 грн;**
- працездатних осіб - **2684 грн;**
- працездатних осіб, що застосовується для визначення базового розміру посадового окладу судді - **2102 грн;**
- працездатних осіб, який застосовується для визначення посадових окладів працівників інших державних органів, оплата праці яких регулюється

спеціальними законами, а також працівників податкових та митних органів - **2102 грн**;

- працездатних осіб, який застосовується для визначення посадового окладу прокурора окружної прокуратури - **1600 грн**;

- осіб, які втратили працездатність (мінімальна пенсія) - **2093 грн**.

Пріоритетні напрямки фінансування з держбюджету-2023, млрд грн

Соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям:

– для працездатних – **1207 грн**;

– для тих, хто не працює, та інвалідів – **2093 грн**;

– для дітей до 6 років – **2953 грн**;

– для дітей до 18 років – **3682 грн**;

– для дітей до 23 років (за умови навчання) – **3489 грн**.

Єдиний соціальний внесок в 2023 році

Єдиний соціальний внесок з 1 січня збережено на рівні 1 474 грн на місяць. Сума ЄСВ за 1 квартал 2023 року - 4 422 грн.

Максимальна база ЄСВ в 2023 році зберігається на рівні 15 мінімальних зарплат - 100 500 грн.

Максимальний внесок ЄСВ з 1 січня - 22 110 грн.

Як мінімальна зарплата в Україні впливає на розрахунок допомоги по тимчасовій непрацездатності в 2023 році

Визначений на 2023 рік розмір мінімальної зарплати впливає на суму допомоги по тимчасовій непрацездатності, яку отримують працівники.

Якщо страховий стаж працівника протягом останнього року менше шести місяців, то максимальна денна сума допомоги по тимчасовій непрацездатності у 2023 році не може бути більше 220,11 грн. Розрахунок за формулою: мінімальна зарплата / середня кількість днів у місяці (6700/30,44).

Мінімального розміру виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності закон не передбачає, отже місячна сума виплати може бути менше мінімальної зарплати - 6700 грн.

Проте встановлено максимальне обмеження для щоденної виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності. Це максимальна база ЄСВ/середня кількість днів на місяць (100 500 грн/30,44). З січня 2023 року максимальна денна виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності - 3301,58 грн.

Розмір допомоги по вагітності та пологах в розрахунку на місяць визначається з урахуванням заробітної плати працівниці, її страхового стажу за попередній рік перед оформленням страхового випадку.

Мінімальна середньоденна виплата по вагітності та пологах вираховується за формулою мінімальна зарплата/середньомісячна кількість днів (6700/30,44) — 220,11 грн на день.

Максимальне обмеження застосовується, якщо працівниця за останній рік перед вагітністю мала страховий стаж менше 6 місяців. Тоді максимальна виплата дорівнює двом розмірам мінімальної зарплати на час виходу у декретну відпустку (13 400 грн).

Передбачене ще одне максимальне обмеження для щоденної виплати допомоги по вагітності та пологах, як і під час розрахунку допомоги по тимчасовій непрацездатності. Формула розрахунку: максимальна база ЄСВ/середня кількість днів на місяць (100 500 грн/30,44). Отже максимальна денна виплата — 3 301,58 грн.

Виплата на дітей при народженні

Виплату на дітей при народженні надають всім батькам незалежно від рівня доходів і соціального статусу. Достатньо подати заяву протягом 1 року з дня пологів, щоб оформити соціальну виплату на дитину.

Для того, щоб отримати допомогу на дитину при народженні у 2023 році треба звернутися у відділ соціального захисту населення, де написати відповідну заяву та подати копію свідоцтва про народження дитини.

Допомога при народженні дитини у 2023 році складає **41280 грн.** Такою ж вона була і раніше. Підвищення не сталося. Виплата здійснюється:

10320 грн – одразу;

860 грн/місяць – протягом 36 місяців.

Житлові субсидії

Із січня 2023 року призначення, нарахування і виплату житлових субсидій та пільг здійснюватимуть органи Пенсійного фонду України.

Критерії та умови надання житлових субсидій не змінилися. Змінюється лише адміністратор системи: якщо раніше це були місцеві органи соціального захисту населення, то зараз у декілька етапів цих функцій набуває Пенсійний фонд.

Громадянам та домогосподарствам, які отримували субсидію у минулому опалювальному періоді, тобто станом на квітень 2022 року, призначення субсидії відбулося в автоматичному режимі, без необхідного відвідування будь-яких органів, тобто управління соцзахисту самостійно оновили інформацію, призначили субсидію, продовжили нарахування на наступний період.

Разом з тим, за інформацією Мінсоцполітики України, деякі категорії українців ризикують втратити державну допомогу. Йдеться про внутрішньо-переміщених осіб (ВПО). Відповідні органи періодично проводять перевірки за місцем проживання.

Якщо людину не застали за вказаним під час реєстрації як ВПО місцем проживання, то вона буде позбавлена виплат. Проте у неї є десять днів, щоб звернутися до органів соціального захисту і підтвердити свій статус. Відновити виплати можна лише, якщо у вас є поважна причина для тривалої відсутності.

У разі, якщо людина їздила кудись відпочивати або була у відрядженні, повертається пізніше, вона подає заяву - і виплати будуть відновлені.

В Україні субсидію призначають як переселенцям в межах країни, так і людям, які виїхали за кордон.

Водночас внутрішньо переміщеним особам досі доступні виплати, проте існують невеликі зміни. Зокрема переселенці не мають надавати документи про оренду житла для оформлення державної допомоги.

Для біженців з України до інших країн також збереглася можливість отримувати соціальні виплати на час воєнного стану і протягом двох місяців після його закінчення. Але комунальні нормативи на них не розраховуються. Приміром, якщо сім'я складається із трьох осіб, жінка з дитиною виїхали за кордон, а чоловік залишився в Україні, то соціальні нормативи щодо житлово-комунального господарства будуть розраховувати лише на нього.

Водночас у бюджеті на 2023 р., порівняно з минулим роком, на субсидії виділено менше коштів. Приміром субсидування оплати комуналки знизилося на 9,2%, що становить 37,9 млрд грн. Отже, субсидія може бути призначена не всім українцям, які на неї розраховують.

Соціальна допомога

З метою забезпечення адресності соціальної допомоги та уникнення соціальної напруги Кабінетом Міністрів України прийнято рішення про автоматичне продовження виплат ряду державних допомог на період дії воєнного стану (Постанова від 27 грудня 2022 р. № 1460).

Отримувачам наступних видів державних допомог **НЕ ПОТРІБНО** подавати новий пакет документів:

- на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування,
- на дітей, хворих на тяжкі захворювання,
- дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів,
- особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю;
- особам, які здійснюють догляд за особами з інвалідністю I та II внаслідок психічного розладу;
- особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю.

Виплата зазначених допомог, у яких термін призначення закінчився, на період воєнного стану та одного місяця після його припинення чи скасування буде продовжена автоматично.

Виплата допомоги на проживання ВПО, як окремий вид державної допомоги, буде продовжено **АВТОМАТИЧНО**, адже вона призначається з місяця звернення без кінцевої дати її припинення.

ВАЖЛИВО! Отримувачам державних допомог, термін виплати яких закінчився в період дії воєнного стану (крім тих осіб, які проживають на території територіальних громад, на яких ведуться бойові дії або тимчасово окупованих територіях), з 1 січня 2023 року необхідно підтвердити право на продовження виплати адресних видів допомог та пільг, які надаються з урахування сукупного доходу та майнового стану.

Це стосується наступних видів допомог:

- державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям,
- державної допомоги на дітей одиноким матерям,
- допомоги непрацюючій особі, яка досягла загального пенсійного віку, але не набула права на пенсійну виплату,
- одержувачів пільг, яким на період введення воєнного стану їх надання продовжено без додаткового звернення.

Якщо заява та пакет документів на призначення допомоги на новий період уже подано раніше (після 31 липня 2022 року), та відповідно термін її отримання (6 місяців) не закінчився, то подавати нові НЕ ПОТРІБНО до закінчення терміну призначення.

Документи на призначення державних допомог можливо подати через:

- уповноважену особу відповідної територіальної громади;
- центри надання адміністративних послуг;
- управління соціального захисту населення – в містах обласного значення.

Для оновлення документів, необхідних для продовження з 1 січня 2023 р. надання пільг та проведення їх перерахунку необхідно звертатися до сервісних центрів Пенсійного фонду України, які здійснюють прийом документів за екстериторіальним принципом, тобто незалежно від місця проживання.